

Magazine: Stilo/1
Rubriek: Maatwerk
Datum: februari 2004
Auteur: Yvonne Brok

Op goede voet met Mischa

“Schoen, m. (-en), gewoonlijk lederen voetbekselsel.” Wat het woordenboek over schoenen zegt, laat een plastic zak nog toe zich zo te noemen. Wie van een echt goede schoen houdt, zal de kunststoffen natuurlijk uiterst links laten liggen. En zich wenden tot de grote namen van de maatschoen. Denk daarbij niet (alleen) aan oude mannen met spijkertjes in de mond. En denk ook niet alleen aan Italië en Engeland. Mischa Bergshoeff (33) is een jonge man van de oude stempel. In zijn werkplaats in het centrum van Gouda maakt hij op traditionele wijze maatschoenen. Hij is een van de weinige maatschoenmakers in het land. “Waarschijnlijk ben ik degene die het licht uitdoet.”

Bij Il Maestro ruikt het zoals het bij een schoenmaker hoort te ruiken: de onmiskenbare geur van lijm komt de bezoeker bij de ingang al tegemoet. De bel rinkelt zodra de deur van het oude pandje opengaat. Bergshoeff zit in zijn werkplaats, voorovergebogen op een houten keukenstoel. Op zijn knieën ligt een houten leest, het is een kopie van een voet van een van zijn klanten. “Mijn opa en mijn vader waren ook schoenmakers. Het vak is me als het ware met de paplepel ingegoten. Ik ben niet gepusht hen op te volgen, maar ik heb altijd liefde voor schoenen gehad. Op een foto van vroeger zit ik als klein jongetje achter een trapmachine bij mijn opa in de werkplaats. Het zal wel in mijn bloed zitten. Vroeger was de scheidslijn tussen schoenhersteller, orthopedisch schoenmaker en maatschoenmaker minder duidelijk. Mijn opa deed het allemaal, mijn vader herstelde vooral schoenen en ik ben volledig maatschoenmaker.”

Anonieme kwaliteit

Bergshoeff volgde twee opleidingen, handmatig en orthopedisch schoenmaken. Tijdens de eerste opleiding lag de nadruk op het ontwerpen van schoenen.

Bergshoeff: “Mijn werkwijze is erg conservatief. Ik maak graag mooie schoenen, maar ik hoef ze niet zo nodig te ontwerpen. Ik denk dat ongeveer alles op schoenengebied inmiddels wel ontworpen is. Om de zoveel tijd komen modellen vanzelf weer in de mode. Mijn schoenen zijn tijdloos, maar kunnen worden aangepast aan het modebeeld.”

Het kost veel tijd om schoenen handmatig te maken. Bergshoeff heeft ongeveer veertig uur nodig om een paar helemaal perfect te maken. Dat verklaart volgens hem dan ook de prijs: vanaf 1200 euro. Voor de meest exclusieve schoenen betaal je 1600 euro en pololarzen kosten rond de 2200 euro. Toch deinzen zijn klanten daar niet voor terug. “Als ze binnen zijn, hebben ze al besloten dat ze maatschoenen willen en weten ze wat ze daarvoor moeten betalen. In tegenstelling tot wat veel mensen denken, heb ik geen beroemdheden in mijn klantenkring. Die kiezen denk ik toch voor een kostbaar merk en niet voor de anonieme kwaliteit die ik bied. Ik maak meer herenschoenen dan vrouwenschoenen, de verhouding is ongeveer 85-15 %. In de praktijk blijkt nou eenmaal dat vrouwen gevoeliger zijn voor mode dan mannen. De vrouwen die wel bij me komen zijn boven de 50, de gemiddelde leeftijd van mijn

mannelijke klanten is 45. Ik wil niet generaliseren, maar mijn klanten zijn over het algemeen goed gekleed, waarderen kwaliteit en willen graag persoonlijk aandacht.”

In de kuil

Bergshoeff werkt op afspraak. De eerste keer dat een klant bij hem komt, is hij minimaal een uur bezig. “Het hele proces begint met het opnemen van de maten. Vroeger zat ik een uur lang op mijn knieën te meten, sinds kort heb ik een kuil waar ik in kruip. Dan sta ik op gelijke hoogte met de klant die op een stoel zit. Ik maak foto’s van de blote voeten. In een soort zacht schuim dat lijkt op de oase die gebruikt wordt bij bloemstukken, maak ik een driedimensionale afdruk van de voeten. Ook maak ik met inkt een blauwdruk van beide voeten. Met een centimeter neem ik alle omvangsmaten op. Daarnaast vraag ik hoe lang de teennagels meestal zijn, of de klant graag dunne of dikke sokken draagt en of hij veel staat of loopt.”

De klant moet ook beslissen wat voor type schoen hij uiteindelijk wil, als hij dat al niet weet. Bergshoeff heeft alle mogelijke modellen -uiteeraard met de hand getekend- verzameld in een boek. Het zijn zwart-wit tekeningen omdat kleur de keuze zou kunnen beïnvloeden. Maar er staan ook ‘echte’ schoenen in de winkel. “In de enkele loze uurtjes die ik heb, maak ik voorbeeldschoenen. Ik moet wel wat kunnen laten zien.”

Passchoenen

Na het meten gaat Bergshoeff aan de slag met de leest. Die wordt vervaardigd uit wit beukenhout. Elke klant krijgt een eigen leest die alleen voor hem of haar wordt gebruikt en voor altijd wordt bewaard. Als een klant opnieuw komt voor een paar handgemaakte schoenen, kan de leest zo uit het archief gehaald worden. Bij het maken van de leest gebruikt Bergshoeff een machine om het blok hout vorm te geven. “Dit is enkel om tijd te winnen. Het uiteindelijk schaven en ‘nabootsen’ van de voet doe ik wel met de hand.” Om de pasvorm van de leest te controleren, worden er twee passchoenen gemaakt. Eerst een van doorzichtig plastic. “Het voordeel daarvan is dat je meteen kunt zien waar de schoen knelt of drukplekken veroorzaakt. Onder het doorzichtige plastic verandert de huid van kleur als hij ergens tegenaan drukt. Omdat je met een plastic schoen nog niet kunt ervaren hoe de schoen loopt, maak ik daarna een leren passchoen. Nu gaat het puur om de functionaliteit, hoe zit de schoen, hoe loopt hij, hoe is de hakhoogte? Soms lopen klanten gewoon even de straat op. Ze moeten ervaren hoe de schoen zit. Pas dan kunnen we alles tot op de millimeter nauwkeurig afstemmen.”

Cordovan

Dan duurt het nog zeker dertig uur voor de schoenen af zijn. Bergshoeff begint met het tekenen van de patronen. Hij maakt een papieren kopie van de leest en tekent alle lijnen nauwkeurig uit. “Ik moet rekening houden met het opzwicken van de voet als je loopt. De instap moet niet te ver naar achteren liggen, want dan kom je nooit in de schoen. Bij een herenschoen mag het ook niet te ver naar voren liggen, want dan is het net een pump voor mannen en dat ziet er niet uit. Als de patronen af zijn, ga ik deze uit een plak leer snijden. Eigenlijk begin ik dan pas aan de echte, uiteindelijke schoenen”

In een houten stellingkast liggen verschillende lappen leer opgerold. Kleur bij kleur, kalfs-, runds-, buffel- en zelfs kangarooleer is voorhanden. Nu is het leer met een vlammeffect ‘hot’. In 2005 komt de ‘second hand look’ weer helemaal in de mode. Niet elke leersoort is geschikt voor elke schoen. Uiteeraard adviseer ik mijn

klanten welke leersoort ze het beste kunnen kiezen. Het meeste leer komt uit Italië. Behalve cordovan, dat komt uit Japan. Dat is het leer van het achterste van een paard. Het is het beste van het beste omdat het gevormd is tijdens storm en regen. En volgens de leerwerkerswijsheid keert een paard altijd zijn kont richting het slechte weer." De paardenstuit uit Japen is 'gewalkt en gewalst', om in de termen van de schoenmaker te spreken. "Daar zit geen rek meer in en daarom is het zo mooi. Het kan bovendien een krasje hebben, dat poets je zo weer weg."

Prijzen

Ondanks zijn jonge leeftijd, is Bergsschoef al ruim veertien jaar maatschoenmaker. Hij heeft al verschillende prijzen gewonnen. In een ver verleden de Zilveren Hamer, de prijs voor beste leerling-schoenhersteller. Vorig jaar won hij de eerste én de tweede prijs van de vakwedstrijd schoenmakerij. "Ik heb twee paar ingestuurd en won met beide paren."

Inmiddels heeft de maatschoenmaker alle modellen al wel een keer gemaakt. "Er zijn geen geheimen meer. Toch probeer is nog steeds mijn grenzen te verleggen, het blijft een uitdaging om het netjes en nauwkeurig te doen."

Bergshoeff werkt alleen. Op drukke dagen komt zijn vader wel eens assisteren. Eenzaam? "Dat niet. Ik werk het liefst in alle rust. Bovendien is het belangrijk dat ik ontspannen ben. Haasten heeft geen zin, dan is de kans dat er iets mis gaat veel te groot."

Levenslange garantie

Bergshoeff heeft zelf drie paar schoenen. Natuurlijk zelfgemaakt. Per jaar maakt hij ongeveer veertig paar schoenen. Waar de klant vervolgens de rest van zijn leven mee zou kunnen doen. Want naast uitstekende kwaliteit, biedt hij bovendien levenslange garantie. Voor versleten zolen wordt de schoen losgemaakt en opnieuw opgebouwd. Je eigen leest gaat er weer in zodat de schoen weer in de originele stand terugkomt. Ze zien er als nieuw uit, maar lopen als vanouds. Bergshoeff weet het zeker: als je eenmaal op maatschoenen loopt, wil je nooit meer iets anders. En mocht je niet gevoelig zijn voor de mode, dan kun je met een paar schoenen je hele leven vooruit.